

You can't always get what you want.

You can't always get what you want
You can't always get what you want
You can't always get what you want
But if you try sometimes you just might find
You'll get what you need

(Rolling Stones, *You can't always get what you want*)

Anton Tsjechov, die bij ons toch vooral bekend staat als de schrijver van stukken waarin kersentuinen worden verwoest, zusjes ondanks hun verlangen niet in Moskou terecht weten te komen en depressies als griep door zomerhuisjes zinderen, ondanks – of juist dankzij – de liters wodka die achterover worden geslagen, vond zelf dat hij komedies schreef. Wellicht dat de Stanislavski-stijl van diep ingeleefd en realistisch spel waarbij de acteur de pijn van zijn overleden dierbaren mee op het toneel moet nemen - om een zo authentiek mogelijk gevoel van lijden over te brengen op het publiek - roet in het eten heeft gegooid, maar die opvatting heeft weinig navolging gekregen. Terwijl zijn stukken natuurlijk wel gewoon komedies zijn.

Lees bijvoorbeeld *Drie Zusters* nog eens, maar dan alsof je een klucht leest. Zie de snelheid van opkomsten en afgangen van de vele personages, de gesprekken die vertrouwelijk zijn en worden onderbroken, het zinderende en zeker ook erotische verlangen dat in zijn, regelmatig tamelijk koddige, personages woedt. En bedenk: ieder bedrijf speelt zich af tijdens een feestje. Het eerste bedrijf is de verjaardag van Irina. Het tweede bedrijf is de avond van het grote carnaval. Het vierde bedrijf begint met flessen champagne waaruit duidelijk gedronken is. En ja, goed, in het derde bedrijf staat de stad in brand. Maar Toezenbach spreekt dan al over het organiseren van een benefietconcert en Versjinin roept, door vreemde gevoelens overvallen, dat hij zo'n "razend verlangen om te leven" heeft. Ja, de stad is bijna afgebrand, maar draagt niet elke vlam naast verwoesting ook een vreugdevuur in zich?

Toch beschouwen wij de stukken van Tsjechov over het algemeen als tragedies. En ik heb inderdaad al regelmatig dramatische opvoeringen gezien, al lag het drama vooral in de krommende tenen en het gevecht de ogen open te houden. Terwijl zijn stukken onbedaarlijk grappig kunnen zijn.

Volgens Tsjechov ligt het verschil tussen komedie en tragedie in het inzicht van het personage. Hij zei dat een stuk een tragedie is, wanneer een personage faalt in het behalen van zijn doel en *zich dat realiseert*. Een komedie was in zijn ogen, wanneer een personage faalt en *zich niet realiseert* dat hij faalt of dat het zijn schuld is, terwijl het publiek zich dat wél realiseert. Volgens Tsjechov dient een personage dus per definitie te falen (waar ik het overigens mee eens ben – succes is een saai verhaal) en is het verschil tussen komedie en tragedie een verschil in inzicht.

Er is dus een personage die iets wil, daarin kan hij slagen of falen, en dat kan hij beseffen of niet. Wanneer we met deze gedachte even een stap verder zetten en toevoegen dat er ook nog iets kan zijn dat het personage *nódig* heeft (voor het verschil tussen willen en nodig hebben klik [hier](#)), kunnen we een overzicht maken van het schema waarin bijna ieder verhaal te vinden is:

personage	wil	nodig	inzicht
			beseft zich dat
		krijgt wat hij nodig heeft	beseft zich dat niet
	krijgt wat hij wil		beseft zich dat
		krijgt niet wat hij nodig heeft	beseft zich dat niet
een personage wil iets			
		krijgt wat hij nodig heeft	beseft zich dat
		krijgt niet wat hij wil	beseft zich dat niet
		krijgt niet wat hij nodig heeft	beseft zich dat
			beseft zich dat niet

Een personage dat de rijkste van het land wil worden, daarin faalt maar in zijn zoektocht wel de liefde van zijn leven vindt en zich realiseert dat liefde belangrijker is dan geld is bijvoorbeeld een klassiek Disney-schema: niet krijgen wat hij wil, wel wat hij nodig heeft, zich dat realiseren.

Een personage dat liefde wil, dat niet krijgt, ook nog al zijn geld verliest en doorploetert terwijl hij zich niet realiseert dat hij alles kwijt is en nooit zal bereiken waarnaar hij onderweg is, is tamelijk tragisch. En zo voorts.

Nu is het schrijven van een tekst natuurlijk veel meer dan het volgen van een schema, maar het kan wel interessant zijn eens te kijken of een tekst die je wil schrijven, geholpen kan worden met een blik op dit schema.